

I. Podstawowe wiadomości dotyczące maszyn elektrycznych

1.1	Rodzaje i klasyfikacja maszyn elektrycznych	10
1.2	Rodzaje pracy	12
1.3	Temperatura otoczenia i przyrost temperatury	15
1.4	Zabezpieczenia przed porażeniem prądem elektrycznym	16
1.5	Zakłócenia radioelektryczne	18

II. Maszyny prądu stałego

2.1	Pojęcie i klasyfikacja maszyn prądu stałego	20
2.2	Zasada działania maszyny prądu stałego	22
2.3	Budowa maszyny prądu stałego	28
2.4	Podstawowe wielkości maszyn prądu stałego – tabliczka znamionowa, tabliczka zaciskowa maszyny	33
2.5	Uzwojenia maszyn prądu stałego	36
2.6	Obwód magnetyczny maszyn prądu stałego	39
2.7	Silniki prądu stałego	42
2.8	Prądnice prądu stałego	46
2.9	Typowe uszkodzenia maszyn elektrycznych prądu stałego	50

III. Transformatory

3.1	Pojęcie i klasyfikacja transformatorów	54
3.2	Zasada działania transformatora	56
3.3	Podstawowe wielkości charakteryzujące transformatory	58
3.4	Budowa transformatora	62
3.5	Stany pracy transformatora	64
	3.5.1. Stan jałowy transformatora	64
	3.5.2. Stan obciążenia transformatora	66
	3.5.3. Stan zwarcia transformatora	70
	3.5.4. Charakterystyki transformatora	72
	3.5.5. Praca równoległa transformatorów	75
3.6	Transformatory energetyczne	78
3.7	Transformatory specjalne	82
	3.7.1. Autotransformator	82
	3.7.2. Przekładniki	84
	3.7.3. Transformator do zmiany liczby faz	86
	3.7.4. Transformator spawalniczy	86
	3.7.4.1. Konserwacja elektrycznych spawarek i zgrzewarek	87
	3.7.5. Transformatory stosowane w układach elektronicznych i automatyki	92
3.8	Typowe uszkodzenia transformatorów	93

IV. Maszyny synchroniczne

4.1	Pojęcie maszyny synchronicznej i klasyfikacja maszyn synchronicznych	98
4.2	Budowa maszyny synchronicznej	100
4.3	Zasada działania maszyny synchronicznej	102
4.4	Praca maszyny synchronicznej	103
	4.4.1. Bieg jałowy maszyny synchronicznej	103
	4.4.2. Stan zwarcia maszyny synchronicznej	104

4.4.3.	Stan obciążenia maszyny synchronicznej – charakterystyka zewnętrzna i regulacyjna maszyny synchronicznej	105
4.4.4.	Podstawowe parametry maszyn synchronicznych	108
4.5	Praca równoległa prądnic synchronicznych	113
4.6	Silnik synchroniczny	116
4.7	Maszyny synchroniczne specjalne	119
4.8	Typowe uszkodzenia maszyn synchronicznych	125

V. Maszyny indukcyjne

5.1	Pojęcie i klasyfikacja maszyn indukcyjnych	130
5.2	Budowa maszyn indukcyjnych	131
5.3	Zasada działania maszyny indukcyjnej	136
5.4	Podstawowe parametry maszyny indukcyjnej	138
5.4.1.	Parametry maszyn indukcyjnych umieszczane na tabliczkach znamionowych	138
5.4.2.	Zależności stosowane w obliczeniach silników indukcyjnych	139
5.4.3.	Tabliczka zaciskowa	141
5.5	Stany pracy maszyny indukcyjnej	143
5.6	Schemat zastępczy maszyny indukcyjnej	147
5.7	Właściwości maszyny indukcyjnej	149
5.7.1.	Moc i moment elektromagnetyczny maszyny indukcyjnej	149
5.7.2.	Zależność momentu od poślizgu	150
5.7.3.	Bilans mocy czynnej w maszynie indukcyjnej	151
5.8	Praca silnikowa maszyny indukcyjnej	154
5.8.1.	Bieg jałowy silnika	154
5.8.2.	Stan zwarcia silnika indukcyjnego	155
5.8.3.	Stan obciążenia silnika indukcyjnego	155
5.8.4.	Praca silnika indukcyjnego przy zasilaniu jednofazowym	157
5.8.5.	Praca silnika indukcyjnego trójfazowego przy połączeniu w gwiazdę i w trójkąt	158
5.9	Użytkowanie silników indukcyjnych	160
5.9.1.	Rozruch silników indukcyjnych	160
5.9.2.	Hamowanie	163
5.9.3.	Regulacja prędkości obrotowej	165
5.9.4.	Zmiana kierunku wirowania	168
5.10	Typowe uszkodzenia trójfazowych silników indukcyjnych	169
5.11	Typowe uszkodzenia jednofazowych silników indukcyjnych	177

VI. Maszyny komutatorowe prądu zmiennego

6.1	Jednofazowe silniki komutatorowe szeregowo	184
6.2	Komutacja silników jednofazowych	187
6.3	Straty w silnikach jednofazowych	190
6.4	Praca jednofazowego silnika komutatorowego	192
6.5	Jednofazowe silniki komutatorowe repulsyjne	194
6.6	Trójfazowe maszyny komutatorowe	197
6.7	Komutacja wielofazowych maszyn komutatorowych	204
6.8	Typowe uszkodzenia jednofazowych silników komutatorowych prądu zmiennego	206

VII. Elektryczne maszynowe elementy automatyki

7.1	Elektryczne maszynowe elementy automatyki	210
-----	---	-----

VIII. Zasady montażu układów sterowania i zabezpieczeń maszyn elektrycznych

8.1	Układy sterowania maszyn i urządzeń elektrycznych	216
8.2	Montaż układów sterowania maszyn i urządzeń elektrycznych	238
8.3	Zabezpieczenia maszyn i urządzeń elektrycznych	245
8.4	Montaż zabezpieczeń maszyn i urządzeń elektrycznych	269
8.5	Narzędzia do montażu maszyn i urządzeń	278
8.6	Zasady montażu maszyn i urządzeń elektrycznych	283

IX. Inne urządzenia elektryczne

9.1	Urządzenia elektrotermiczne	286
9.2	Konserwacja urządzeń elektrotermicznych	291
9.3	Urządzenia do kompensacji mocy biernej	296
9.4	Konserwacja baterii kondensatorów do kompensacji mocy biernej	302
9.5	Zespoły prądowórcze	304
9.6	Konserwacja zespołów prądowórczych	315
9.7	Zasilacze bezprzewodowe – UPS	317
9.8	Konserwacja układów zasilania gwarantowanego z zasilaczami UPS	322
9.9	Akumulatory – baterie stacjonarne	323
9.10	Konserwacja urządzeń prostownikowych i akumulatorów	331
	9.10.1. Konserwacja i eksploatacja akumulatorów	331
	9.10.2. Konserwacja i eksploatacja urządzeń prostownikowych	334
9.11	Urządzenia oświetleniowe	337
9.12	Konserwacja urządzeń oświetleniowych	345
9.13	Elektronarzędzia	348
9.14	Konserwacja elektronarzędzi	354
9.15	Urządzenia fotowoltaiczne	355
9.16	Konserwacja urządzeń fotowoltaicznych	359
9.17	Odbiorniki elektryczne gospodarstw domowych	361
9.18	Konserwacja odbiorników elektrycznych gospodarstw domowych (sprzętu AGD)	369
9.19	Urządzenia energoelektroniczne	370
9.20	Konserwacja urządzeń energoelektronicznych	374
9.21	Urządzenia przeznaczone do pracy w strefach zagrożonych wybuchem	377
9.22	Konserwacja maszyn i urządzeń elektrycznych w przestrzeniach zagrożonych wybuchem	386
9.23	Konserwacja urządzeń dźwigowych	387
9.24	Przewody i kable elektroenergetyczne	394

X. Organizacja procesu napraw maszyn elektrycznych

10.1	Dokumentacja techniczna maszyn i urządzeń elektrycznych	402
10.2	Rodzaje napraw maszyn elektrycznych	404
10.3	Przestrzeganie zasad bhp podczas napraw maszyn elektrycznych	405
10.4	Części zamienne maszyn elektrycznych	407
	10.4.1. Części zamienne do maszyn elektrycznych	407
	10.4.2. Części zamienne urządzeń do elektrycznych (elektronarzędzia, AGD)	413
10.5	Materiały stosowane podczas napraw maszyn elektrycznych	416
	10.5.1. Materiały przewodzące	416
	10.5.2. Materiały izolacyjne	418
	10.5.3. Materiały pomocnicze	424

XI. Technologia napraw maszyn elektrycznych

11.1	Czynności przygotowawcze	426
11.1.1.	Zasady demontażu maszyn	426
11.1.2.	Odwzorowanie uzwojenia naprawianej maszyny	427
11.1.3.	Usuwanie zniszczonych uzwojeń	428
11.1.4.	Zdejmowanie łożysk i przewietrzników	429
11.2	Uzwajanie stojanów	430
11.2.1.	Wykonywanie uzwojeń skupionych	430
11.2.2.	Izolowanie żłobków stojana	432
11.2.3.	Wykonywanie uzwojeń rozłożonych	432
11.3	Uzwajanie wirników	438
11.3.1.	Izolowanie wirników	438
11.3.2.	Sposoby układania uzwojeń w żłobkach	439
11.3.3.	Sposoby wykonywania uzwojeń	445
11.3.4.	Prace wykończeniowe	447
11.3.5.	Naprawa uzwojeń klatkowych	450
11.4	Impregnowanie uzwojeń	453
11.4.1.	Wiadomości ogólne	453
11.4.2.	Przygotowanie lakieru	455
11.4.3.	Impregnacja próżniowa	455
11.4.4.	Impregnacja przez zanurzenie	457
11.4.5.	Lakierowanie powierzchniowe	458
11.4.6.	Impregnacja uzwojeń wirników żywicami epoksydowymi	459
11.5	Obróbka komutatorów	461
11.5.1.	Obróbka wstępna	461
11.5.2.	Wycięcie izolacji międzywycinkowej	462
11.5.3.	Obróbka wykańczająca	464
11.6	Wyważanie wirników	467
11.6.1.	Przyczyny powstawania niewyważenia i zasady wyważania	467
11.6.2.	Kryteria wyważania	469
11.6.3.	Sposoby wyważania dynamicznego	470
11.7	Szczotkotrzymacze i szczotki	471
11.7.1.	Budowa szczotkotrzymaczy	471
11.7.2.	Wymiary szczotek i oprawek szczotkowych	472
11.7.3.	Rodzaje szczotek i sposób doprowadzenia prądu	473
11.7.4.	Zasady doboru szczotek	474
11.7.5.	Docisk szczotek do komutatora	474
11.7.6.	Docieranie szczotek	474
11.8	Kontrola napraw uszkodzonych zespołów	476
11.8.1.	Wprowadzenie	476
11.8.2.	Wykrywanie zwarcí i przerw w uzwojonym stojanie i wirniku	477
11.8.3.	Sposoby wykrywania uszkodzeń wirników klatkowych	479
11.8.4.	Wykrywanie zwarcí w komutatorze	480
11.8.5.	Wykrywanie zwarcí międzyzwojowych w cewkach	481
11.8.6.	Sprawdzanie właściwego połączenia cewek bocznikowych	481
11.8.7.	Wykrywanie zwarcí międzyzwojowych przed przyłutowaniem i po przyłutowaniu zezwojów do komutatora	481
11.8.8.	Sprawdzanie prawidłowości połączenia zezwojów z komutatorem	482
11.8.9.	Połączenie początku pierwszego zezwoju z komutatorem	482
11.8.10.	Sprawdzanie rezystancji wirnika	483
11.8.11.	Sprawdzanie biegunowości uzwojeń stojana	484
11.8.12.	Wykrywanie grup z odwróconymi zezwojami	484

11.8.13. Kontrola prawidłowości połączenia początków i końców uzwojeń	485
11.8.14. Kontrola połączenia początków i końców uzwojeń dla właściwego kierunku wirowania	486
11.8.15. Kontrola rezystancji uzwojeń stojana	486
11.9 Montaż naprawionych maszyn	488

XII. Konserwacja, oględziny i pomiary maszyn elektrycznych

12.1 Konserwacja maszyn elektrycznych	494
12.2 Oględziny maszyn elektrycznych	497
12.3 Przyrządy i urządzenia kontrolno-pomiarowe	500
12.4 Dobór układów pomiarowych	504
12.5 Pomiary elektryczne oraz próby maszyn elektrycznych	508
12.5.1. Próba biegu jałowego	508
12.5.2. Próba zwarcia	509
12.5.3. Próba nagrzewania przy bezpośrednim obciążeniu	510
12.5.4. Próba obciążenia	511
12.5.5. Próba przeciążalności	512
12.5.6. Próba komutacji	512
12.5.7. Próba wytrzymałości mechanicznej przy zwiększonej prędkości obrotowej	513
12.5.8. Próba odporności na wilgoć	513
12.5.9. Pomiary parametrów maszyn i urządzeń elektrycznych	513
12.5.9.1. Pomiar rezystancji izolacji uzwojeń	513
12.5.9.2. Pomiar prądu upływowego	518
12.5.9.3. Pomiar rezystancji uzwojeń	519
12.5.9.4. Pomiar prędkości obrotowej	521
Załącznik 1	525
Załącznik 2	526
Załącznik 3	528
Załącznik 4	532
Załącznik 5	546
Załącznik 6	547
Załącznik 7	548
Załącznik 8	549
Załącznik 9	553
Załącznik 10	562
Załącznik 11	564
Załącznik 12	565
Literatura	566